ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Γέλιο και ευφυΐα

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το βιβλίο του Αλέξανδρου Λουπασάκη. (2002). Γέλιο - Η καλύτερη θεραπεία, 123-124. Αθήνα: Κέδρος (διασκευή).

[…] Σκεφτείτε πόσο δύσκολο είναι να κάνετε κάποιον να γελάσει. Δεν είναι τυχαίο που η κωμωδία θεωρείται το δυσκολότερο είδος για τους ηθοποιούς και τους συγγραφείς. Όταν μας συμβαίνει κάτι δυσάρεστο, θεωρείται λογικό και αυτονόητο να στεναχωριόμαστε. Πόση ευφυΐα χρειάζεται, για να πράξει κάποιος το αυτονόητο; Αντίθετα, χρειάζεται ευστροφία, για να απεγκλωβιστούμε από την ιδιωτική μας λογική και να δούμε την εύθυμη όψη μιας κατάστασης.

Θεωρητικά, οι περισσότεροι από εμάς γνωρίζουμε ότι η ανησυχία για ένα πρόβλημα δεν θα μας δώσει τη λύση. Ωστόσο, το πιθανότερο είναι να μας φέρει σε χειρότερη θέση, γιατί διπλασιάζει το φορτίο στις πλάτες μας. Εξαιτίας της ανησυχίας, μπαίνουμε σε κατάσταση άγχους και αισθανόμαστε περισσότερο πιεσμένοι. Επιπλέον, έτσι όπως είμαστε πιεσμένοι, γινόμαστε ενεργειακά πιο φτωχοί. Δεν φτάνει που έχουμε το πρόβλημα, έχουμε και άγχος από πάνω! Το βρίσκετε σοφό αυτό;

(Χαμο)γελώντας, δεν μειώνουμε το πρόβλημα, αλλά διαλύουμε την ανησυχία και το πρόσθετο άγχος. Όταν (χαμο)γελάμε, δεν σημαίνει ότι δεν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματά μας. Ουσιαστικά, η ευφυΐα μας κινητοποιείται, ώστε να γίνει μια διαφορετική διαχείριση δυνατοτήτων. Απεγκλωβιζόμαστε από την αυτοπαγίδευσή μας στο ναρκοπέδιο της σοβαροφανούς ιδιωτικής μας λογικής. Ως γνωστόν, τα προβλήματα πάνε μαζί με τις λύσεις τους. Από όσες περισσότερες πλευρές δούμε κάτι, τόσες περισσότερες πιθανότητες έχουμε να βρούμε τη λύση. Το γέλιο φωτίζει κάποιες ξεχασμένες πλευρές των προβλημάτων μας, χώρια που μας χαλαρώνει κιόλας! Μας δείχνει τον δρόμο, μας ανάβει το φως και μας ξεκουράζει κι από πάνω!

Κείμενο 2

[Οι σκλάβοι στα δεσμά τους]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Κωνσταντίνου Θεοτόκη «Οι σκλάβοι στα δεσμά τους», εκδόσεις Γράμματα, 1994.

Ήταν απόγιομα. Ο κόντες Αλέξανδρος Οφιομάχος Φιλάρετος, γερασμένος, σκυφτός, μικρότερος, αλλά με άσπρα μακριά γένια, με χοντρά ροδοκόκκινα χείλη, όπως όλοι οι άνθρωποι του γένους του, επερπατούσε ανήσυχα απάνω κάτω στο γραφείο του, τυλιγμένος μέσα σ' ένα τρίπαλιο πανωφόρι, που το φορούσε από χρόνια πολλά για το σπίτι το χειμώνα. Εκείνην την ημέρα δεν έκανε όμως κρύο.

Το δωμάτιο ήταν μεγάλο, σ' ένα αρχαίο, άφεγγο σπίτι, μέσα στα στενά της χώρας· είχε τέσσερα μεγάλα παράθυρα, όλα στον ίδιον τοίχο, ήταν όμως σκοτεινό, σα να κλειούσε μέσα του σταχτή, σκονισμένον αέρα, γιατί άλλα νεόχτιστα σπίτια πολύ εστενοχωρούσαν τώρα απ' όλες τες μεριές το παλιό αρχοντικό των Οφιομάχων, που στα παλιά χρόνια υψωνότουν μονάχο και περήφανο ανάμεσα σε φτωχικά μόνο χαμόσπιτα. […]

Κι εκοίταξε με πίκρα κοκκινίζοντας άξαφνα το γενεαλογικό τους δέντρο· κι έπειτα μία μία τες εικόνες των προγόνων του, τες αρχόντισσες από το σπίτι του, με το περήφανο κι ευγενικό χαμόγελο, με τα πλούσια γυμνά τους στήθη, το σιδεροαρματωμένον πολεμιστή που με τους Βενετούς είχε πολεμήσει στο Μωριά και στην Κρήτη τους Τούρκους, τους άντρες με τες χρυσοκέντητες στολές, με τες λευκές περούκες, που όλοι τον εκοίταζαν αδιάφοροι μέσα από τες θαμπές χρυσωμένες ή μαύρες κορνίζες τους, και τους εφώναξε θυμωμένος, χωρίς να ξέρει τι έλεγε: «Φταίτε εσείς!»

Και ξακολούθησε έπειτα από μία στιγμή, κάνοντας μία χειρονομία και γυρίζοντας απότομα τες πλάτες του στες εικόνες: «Καλά βαστάχτηκα ως τα τώρα!… Ως τα τώρα;… Ε, ας πω ως τα τώρα… Μα τώρα κι η γυναίκα μου αρχίζει και μυρίζεται… Δεν είμαι πλια καλός να της κρύψω τες στενοχώριες… Κι ωστόσο δεν επούλησα ακόμη τίποτα… Τίποτα σημαντικό… τίποτα που να μπορεί ν' ακουστεί… ας πούμε τίποτα!… Μα ωστόσο τα σπίτια μου, και τούτο εδώ ακόμη είναι χαμένα… ας τα ξεγράψω… τα βαρύνουν δύο τρεις υποθήκες το καθένα… και οι ελιές μας εκεί όξω;… Όχι αυτές είναι άγγιχτες… αυτές τουλάχιστο, όπως μου τες άφηκε ο πατέρας μου… Μα το σπίτι γκρεμίστηκε… πάει! Και κάνω ακόμη τον περήφανο και λέω που τ' άφηκα επίτηδες να πέσει, γιατί δε μ' αρέσει η εξοχή, και κάνω τον καλόνε με τους χωριάτες και τους αφήνω να μου ξαγοράζουν τα βάρη που μου πλερώνουν, να αγοράζουν τα λιόδεντρα που πλησιάζουν τες κατοικίες τους… Τώρα ως κι αυτοί με μυρίστηκαν… Κι όλα αυτά για τα καθημερινά έξοδα… […] Τι πιστεύουν, τι δεν πιστεύουν δεν με μέλει!… Τότες τουλάχιστο εδιόρθωσα πάλι κάποιες δουλειές… τες εμπάλωσα… Αμή τώρα; Εδώ σε θέλω!… Και τι να πω στη γυναίκα μου, τη σιόρα Μαρία; Ουφ, κι αυτή είναι δυστυχισμένη!… Θα λέει ο κόσμος: έχει έναν άντρα τόσο άσωτο!… Απ' όξω από το χορό πολλά τραγούδια γίνονται! Κι οι

θυγατέρες μου; Ω οι κακομοίρες! Κι οι γιοι μου; Ποιος ξέρει αυτοί πώς θα τα καταφέρουν μια μέρα… Μα ως κι αυτοί… ως κι αυτοί…»

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Για ποιους λόγους, σύμφωνα με το Κείμενο 1, οι άνθρωποι δεν πρέπει να αντιμετωπίζουν τα προβλήματά τους με ανησυχία, αλλά με χιούμορ και χαμόγελο; (50-60 λέξεις)

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η πρώτη παράγραφος του Κειμένου 1 αναπτύσσεται με:

α. ορισμό

β. παραδείγματα

γ. αντίθεση

δ. διαίρεση

Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση (μονάδες 2) και να δικαιολογήσεις την απάντησή σου βασισμένος/η σε στοιχεία της παραγράφου, τόσο γλωσσικά (μονάδες 2) όσο και νοηματικά (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να βρεις στην 3η παράγραφο του Κειμένου 1 πέντε φράσεις με μεταφορική σημασία (μονάδες 10) και να δικαιολογήσεις την επιλογή του πομπού σε σχέση με το κύριο θέμα της παραγράφου (μονάδες 5).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις με στοιχεία από το Κείμενο 2 τη συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο κόντες Αλέξανδρος Οφιομάχος Φιλάρετος που πρωταγωνιστεί στη σκηνή της αφήγησης και να εκθέσεις στερεότυπα για το φύλο που αναδεικνύονται από την ανάγνωση. Να οργανώσεις την ερμηνεία σου σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15